

VAN ZOYS TOT SOEST

TIJDSCHRIFT VAN DE
"HISTORISCHE VERENIGING SOEST"

VAN ZOYS TOT SOEST / 25e jaargang nummer 2

Foto omslag: muziektent zoals vroeger geplaatst in het Rosarium
(thans parkeerplaats naast postkantoor).

Historische Vereniging Soest
Opgericht 8 mei 1980.

Bestuur:

Voorzitter : W.P. de Kam, Emmalaan 3 (035-5880048)
wim.de.kam@wolmail.nl
Secretaris : J.E.J. Hilhorst, Plasweg 57a (035-6018639)
johhilh@wanadoo.nl
Penningmeester : P.Kuijpers, van Weedestraat 84a (035-6013060)
pkuijpers@12move.nl
Overige leden : R.P. van Dorresteijn, Kolonieweg 6a (035-6030234)
r.v.dorresteijn@planet.nl
A.J. van den Dijssel, Irenelaan 7 (035-6027238)
R.H.M. van Hal, Spinet 47 (035-6020573)
rvanhal@wanadoo.nl
J.E.J. Hilhorst, Plasweg 57a (035-6018639)
johhilh@wanadoo.nl
Mevr. J.M. van de Poll, Reigerpad 54 (035-6017065)
jvdpoll@obsoest
W. Routers, Cimbaal 19 (035-6010169)
routers@wanadoo.nl
P. v.d. Weij, P.C. Hoofllaan 34 (035-6015779)
weijp@soest.nl

Redactiecommissie : J.E.J. Hilhorst
W.P. de Kam
W.C.J.M. Peters

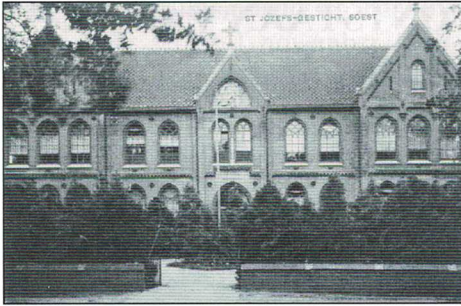
Redactie-adres : Plasweg 57a, telefoon: 035 - 6018639
E-Mail: johhilh@wanadoo.nl

Homepage : www.soest.nl/hvs

Omslag : W. Routers

Grafische verzorging : Drukkerij Practicum BV, Torenstraat 22a, Soest

Alle rechten voorbehouden. Overname uit deze uitgave is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur van de Historische Vereniging Soest.

Museum Oud-Soest aan de Steenhoffstraat 46

MUSEUM OUD SOEST – 25 JAAR !

Officieel bestaat de Stichting Museum Oud Soest in 2004 vijftig jaar. Met het oog daarop vroeg ik aan één van de initiatiefnemers, die tevens beheerder is van het museum om me wat gegevens te verstrekken voor een artikel in het tijdschrift van de historische vereniging. Ik kreeg een verhaal dat hieronder in z'n totaliteit is opgenomen. Daaruit blijkt dat de aanloop tot een museum over Oud Soest al in 1975 is gestart. Het verhaal geeft vervolgens in kort bestek weer de ontwikkeling van oudheidkamer tot museum. De korthed is geen gevolg van een gebrek aan stof voor verhalen bij de beheerder. Het is vooral een uitnodiging om (weer eens) te komen kijken. Wellicht is de wisseltonstelling die ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan wordt gehouden en die gewijd is aan de klederdrachtpoppen van koningin Juliana daarvoor een mooie aanleiding. U kunt dan tevens de vaste collectie zoals die in de loop van de tijd is opgebouwd opnieuw bewonderen en met eigen ogen zien hoe het museum tot wasdom is gekomen. Dat het museum is geworden tot wat het nu is, is vooral te danken aan de vrijwilligers (waaronder de suppoosten) die al vele jaren zich inzetten voor de stichting. Sommigen doen dat al vanaf het begin. Aan de vrijwilligers vooral hulde voor hun inspanningen. Omdat bij sommigen de leeftijd wat zwaarder gaat meewegen is een aanwas van nieuwe vrijwilligers bijzonder welkom. Met de goede basis die is gelegd is er dan ook volop perspectief voor de volgende vijftig jaar.

De voorzitter,
Wim de Kam

DE AANLOOP TOT EN HET ONTSTAAN VAN HET MUSEUM OUD SOEST.

Anton v.d. Dijssel.

In het kader van de festiviteiten bij de Gildefeesten in augustus 1975 ontstond het idee om in De Rank een kleine tentoonstelling te bouwen over Oud Soest.

Door een pendeldienst van de Blaak naar de Rank was dit aantrekkelijk gemaakt met 'n paardentram. In het bewuste augustusweekend zijn er meer dan 3000 bezoekers geweest. De initiatiefnemers gingen naar huis met meer spullen dan ze gekomen waren.

Van het bestuur en de oudervereniging van de r.k Bonifatiusschool kwam het verzoek of de initiatiefnemers ook een tentoonstelling konden maken ter herinnering aan het feit dat het in 1976, 75 jaar geleden was dat de Bonifatiusschool werd opgericht. Bij het uitnemen van de marmeren eerste steen werd een loden bus gevonden met daarin verborgen een document.

Toen bleek dat de eerste Bonifatiusschool reeds uit 1871 was, dus dat het 100 jarig bestaan in 1971 geruisloos was voorbij gegaan. Bij de tentoonstelling werden opnieuw vele waardevolle oude spulletjes ingeleverd.

Tijdens de viering van het 950 jarig bestaan van Soest weer een grote en gevarieerde tentoonstelling. Ditmaal in 3 zalen gangen van de leegstaande Heilig Hartschool voor ULO.

Naar aanleiding van de aanwas van veel spullen waaronder hele kostbare is met een "petit comité" besloten er een stichting van te maken Op 7 mei 1979 werd bij de notaris de akte gepasseerd. Nu nog een vaste plek voor het 'museumpje' dat de initiatiefnemers voor ogen stond. Tal van gebouwen zijn bekeken. Het ene was te klein, het andere 'te groot' of om andere redenen niet geschikt.

Uiteindelijk werd een vaste stek gevonden in de boerderij van Jan Smeeing aan de Ferdinand Huycklaan 18. De oudheidskamer Soest was een feit. Met de tentoonstelling "100 jaar Koningshuis" is door de toenmalige burgemeester Scholten in december 1981 als openingssymbool het uithangbord tussen de ijspegels opgehangen. De boerderij werd na een aantal jaren te klein en was ook klimatologisch niet zo geschikt. De huisbaas (Jan Smeeing) had echter een ander leuk optrekje voor de stichting in de aanbieding: het voormalige klooster "Huize St. Jozef" gebouwd in 1868. De oudheidskamer verandert dan in een echt museum en is sinds 19 maart 1988 gehuisvest aan de Steenhoffstraat.

Aanvankelijk uitsluitend op de bovenverdieping en de zolder van Huize St. Jozef maar sedert 1 november 1997 ook op de begane grond in dit prachtige monument. Tot zover in vogelvlucht de aanloop tot en het ontstaan van het Museum Oud Soest.

De Oudheidskamer aan de Ferd Huycklaan18

SOEST 975 JAAR.

JEJ Hilhorst

De feestelijkheden rond de viering van Soest 975 jaar zijn nog in volle gang. Ook in 2004 is gebleken dat het zeer wel mogelijk is op Soest een groots feest te organiseren. In diverse artikelen in dit verenigingsblad wordt teruggeblikt op vroegere feesten in 1029, 1979 en 1987.

In haar korte bestaan heeft onze Historische Vereniging ook daadwerkelijk aan de feesten in 1979 en 2004 deelgenomen. In 1979 werd door de HVS de historische optocht georganiseerd in het kader van het 950 jarig bestaan van Soest. Ons lid Joop Piekema blikt hierop terug in een artikelenreeks “De viering van Soest 950 jaar”. Het is veel te vroeg om ‘historisch’ terug te kijken op de viering van het 975 jarig bestaan van Soest. Dat is ook nu niet de bedoeling. Dat doen wij in 2028 als het duizend jarig bestaan van Soest wordt gevierd. En toch verdienen de HVS-activiteiten in dit blad aandacht.

In 2004 is de HVS weer actief en neemt deel aan de organisatie van de Historische Optocht organiseert in het Museum Oud Soest een tentoonstelling "Soest viert feest". Daarnaast zal een themanummer verschijnen over het gebied Laag Hees en een extra uitgave van dit blad worden uitgebracht over de familie van Gaesbeek.

Binnen het bestuur leefde al lang het idee om "een rechtspraak onder de lindeboom" te organiseren. Er is wel een idee, maar hoe geef je daar vorm en inhoud aan en..... het moet historisch verantwoord zijn.

De viering Soest 975 jaar werd aanleiding het idee tot uitvoering te brengen. Het script werd door Wim de Kam geschreven, herschreven en nog eens aangepast. In de laatste fase werden de puntjes op de i gezet. Maar dan, wie voert de rechtspraak op? De slogan verbonden aan de viering Soest 975 jaar *Elkaar actief ontmoeten* werd toegepast. De plaatselijke toneelverenigingen "De Rietpluim" en "Utile Dulci" werden benaderd of zij er iets in zagen om de rechtspraak mee uit te voeren en daarvoor spelers konden leveren. Diversen andere personen werden eveneens benaderd. De regisseur werd aangetrokken in de persoon van Allard Faas.

De zitting van het Gerecht Soest 1471 moest historische verantwoord zijn. Op 13 juni 2004 had de zitting plaats naar aanleiding van gebeurtenissen in het jaar 1470.

De Historische Vereniging Soest
presenteert

ZONDAG 13 JUNI

HISTORISCHE

RECHTSPRAAK

OVER EEN TWEETAL ZAKEN

LOCATIE	AANVANG
KERKEBUURT	16.00 uur &
SOEST	19.30 uur

met o.a. Jan Kramers, Lesly Postuma, Bart Krol, Jan Menne e.v.a.
productie Frank van den Berg, decor Henk Hagen, kleding Belinda kramers

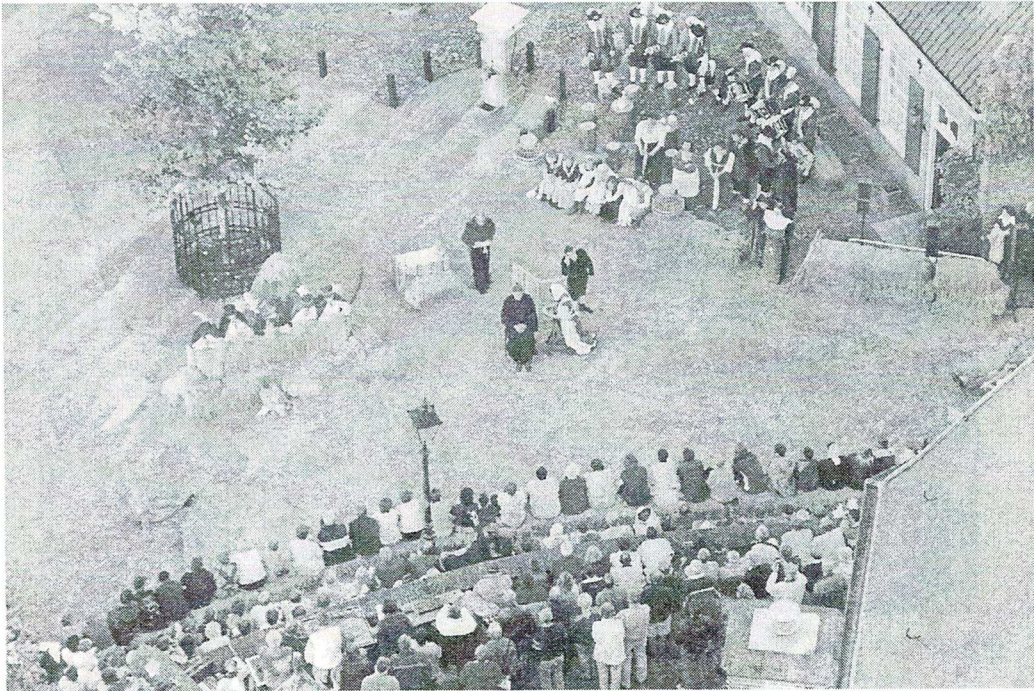
scenario Wim de Kam, regie Allard Faas

Bode Berent Huijbertse kondigt aan:

“Huiden, den 19e juny anno 1471 hebben de schout en de buermeesters sijnde schepenen tesamen vormende den gerechte van Soest uit grond van een approbatie gedaen in den buurspraak in october vorig jaar ende januari van dezses jaar, geconsenteerd dat huiden den gerechte in overweging sulle nemen ende sich sullen committeren tot een tweetal saecken, so als daar sijn.

Eén, een versouck van enige bueren om te verbieden aan het Convent van de Brigitten om zoden te steken op de Brink en die meent te gebruecken voor het graezen van hunne scaepen;

Twee, het houden van een volcksgericht als gevolg van een gebeuren gedurende de klitsavond van januari anno viertienhondert zeventig op eene perceel in vrije en volle eigendom van Reijer Reijerse in de Birk en als vervolge daarop een gebeuren in den herberg De Drie Ringen waarbij een kwetsuur ten gevolge van eene slach is bekomen door Roeter Rijkse in de Kerkebuurt .

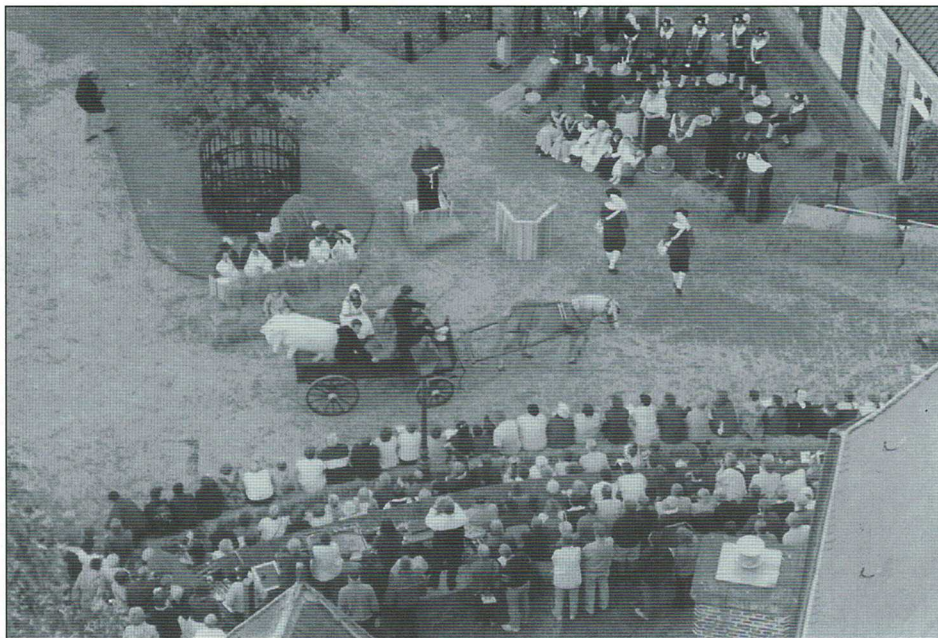
Zitting van het Gerecht

Een oordeel zal worden uitgesproken over een tweetal zaken. Het verzoek van twee arme boeren die vinden dat de schapen van het klooster niet op het gemeenschappelijke weiland mogen grazen. De tweede zaak heeft betrekking op een seksueel schandaal in de gemeenschap van Soest en een vechtpartij die daarmee verband houdt. Het ging over toenmalige machtsverhoudingen. De arme dienstbode Aeltje is zwanger en natuurlijk is de vraag welke gezonde Soester kerel is hier verantwoordelijk voor. Of zouden er buitennatuurlijke krachten in het spel zijn.

Het verhaal over een gloeiende oude beer steekt de kop weer op.

Bode Berendse licht toe:

Een beer is dus geen beer maar een varken. Zo één als we net zagen in de optocht. Het verhaal van de oude beer die soms opduikt in het veen is een oude mythe uit Eemland. En voor een enkeling een waar gebeurd verhaal.

Schande op de wagen tentoongesteld

De uitvoering vond zowel 's middags als 's avonds plaats en trok in de historische Kerkebuurt, dat als een schitterend decor dienst deed, veel belangstelling.

Een stukje Soester geschiedenis werd 'levende geschiedenis'. Daaraan hebben velen bijgedragen. Dat was tijdens de vele oefenavonden en de generale repetitie.

Het succes werd op 13 juni behaald geheel in stijl met de overige activiteiten van dat weekend.

PASTOOR RADEMAKER (1795 - 1872), DEEL 9.

Jan Menne

Tweede helft van het jaar 1842.

In deel 8 zagen wij hoe pastoor Rademaker op 6 juli 1842 naar het Loo toog om (ex) koning Willem I financiële ondersteuning te vragen teneinde zijn kerkgebouw te Soesterberg te kunnen laten stucadoren. Als u nu doorleest zult u, geachte lezer en lezeres, kunnen waarnemen, dat hem dit bezoekje goed afgaat. Hij bouwt a.h.w. een netwerk op, dat 10 jaar later (1852) pastoor Steenhoff en burgemeester Gallenkamp Pels e.a. zal verbazen. Nog even geduld dus, want oh, oh, we zijn pas bij deel 9. In vol ornaat en zeer gedreven stapt onze Rademaker dan op die 6e juli 1842 zonder omwegen op zijn doel af:

"Binnen gekomen, kreeg ik ten antwoord op mijne vraag, dat ZM. geene audiëntie gaf. Waarop ik zeide: Dat spijt mij buitengemeen, daar ik van verre ben gekomen en eene allergewichtigste zaak voor te stellen en te bespreken heb.

Nu wie is U? En waar zijt gij gelogeerd? Op mijne verklaring zeide hij mij verder: Ik zal zien en als U verlof krijgt te mogen komen dan is het nog vóór 2 ure. Hierop vertrok ik en ging naar mijn logement terug om daar te wachten. Niet lang voor 2 ure kwam een hofbediende die mij eenen brief ter hand stelde, met bijvoeging: U zult wel dadelijk kunnen komen.

Ik ging dan wederom naar het paleis, en toen ik aan de poort kwam, wilde wederom eene wacht, ofschoon ik hem niet noodig hebbende, niet gevraagd had, medegaan, en wat ik ook zeide, hij ging toch mede, ofschoon ik reeds een bediende van 's koningshuis geheel in goud uitgedoscht, staan zag.

Ik zeide dus aan mijn lastigen gezel: Ik zal u toch wel bij mijn terugkomen iets geven, ga maar terug.

De bediende kwam toen de trappen af, opdat ik zoude opmerken dat ik de groote ingang moest binnen komen, en mij tegemoet komende, wenkte hij mij, en ziedaar, de deuren sloegen geweldig dicht en al het spiegelglas aan stukken. De heer, alwaar ik geweest was, kwam toen naar buiten en riep met eene forsche stem: De heeren laten altijd de deur open. Onverschrokken klom ik zeer voorzigtig de trappen op, om er, door het gebroken glas niet af te tuimelen, terwijl reeds eene meid bezig was, om het op te vegen, toen ik binnen sukkelde. Het speet mij wel, dat het ongeval plaats had, door de te groote voorkomendheid van den dienaar des konings, daar ZM. thans de deuren met papier zoude moeten doen dicht plakken daar er wel eenige dagen zouden verlopen eer er zoveel spiegelglas, uit eene der hoofdsteden, misschien wel uit Amsterdam kon komen. Evenwel had dit op het gemoed des konings wel ongunstig kunnen werken, hoewel het buiten mijne schuld geschied was. Ik trad binnen en werd door een groot dignitaris van het huis des konings ontvangen in eene zaal geleid, terwijl hij mij beleefdelijk zeide: ZM. zal weldra komen, waarop hij zich verwijderde.

Na een oogenblik gingen er twee groote deuren open en ik stond tegen over ZM., die tegen eene tafel leunde en er zwak uitzag. Alvorens eene diepe buiging gemaakt te hebben, nam ik de vrijheid ZM. te feliciteren over zijne zoo gelukkige herstelling van HD. laatste ziekte, welke ik in de dagbladen steeds met de meeste belangstelling had gadedeslagen en ZM. daarbij godsdienstig bedacht had, met mijne gebeden hemelwaarts op te zenden, dat de ziekte eene gelukkige wending nemen en weldra geheel verdwijnen mogt, terwijl ik onder het uitspreken dezer woorden, duidelijk opmerkte, dat dit ZM. Zeer beviel en goed deed. Ik wenschte ZM. tevens na zoovele moeilijke jaren met gansch mijn hart nog vele rustige, gelukkige en genoeglijke levensdagen en eene gewenschte gezondheid toe, waarop ZM. mij in vlejende woorden opregtelijk en hartelijk bedankte, toen ik voor mijne zaak uitkwam, met te zeggen, dat ZM. zich zeker nog wel zoude herinneren, dat wij van het gouvernement voor den opbouw onzer kerk niets bekomen hadden, waarvoor ik ZM. hoewel mij meermalen de eer te beurt mogt vallen tot ZM. te mogen naderen en zeer minzaam bejegend te worden, doch nooit iets daarvoor gevraagd had, vermits ik dit niet doen mogte, omdat men mij dit had doen beloven, om met den bouw een aanvang te kunnen nemen, waarop ZM. zeide: Ja, die kerk is onder mijne regering begonnen. Ja Sire! niet alleen begonnen, maar ook opgetrokken, en in

zoverre als zij thans is, afgewerkt, hoewel zij inwendig nog niet geheel voltooid is, maar Sire door pijnlijke teleurstellingen, hebben wij daarbij schulden moeten maken, die onze krachten te boven gingen en welke ik wensch, nog te zullen mogen afdoen, waarom ik het dan heb durven wagen, mij tot UM. te wenden, niet als tot den koning, als wel tot den graaf van Nassau, om daarvoor de zoozeer bekende weldadigheid van koning Willem I zeer nederig in te roepen.

Terwijl ik de meest gunstige voorteekens op het gelaat des konings waarnam, vraagde ZM. mij op eene vriendelijke en innemende toon: Hebt gij daartoe iets bij U? Neen Sire!, ik had daaraan niet gedacht, maar mag ik de eer hebben, Sire, UM. het verzoek in schrift binnen 3 dagen over te zenden.

Waarop ik het gelukkig JA bekam. Ja, dat is goed en alvorens ZM. al het goeds te hebben toegewenscht en eene buiging gemaakt te hebben, groette ZM. mij zeer minzaam en zonder dat ZM. aan de gebroken glazen scheen gedacht te hebben, ik reeds zeer voldaan in goede hoop en verwachting vertrok en mijn verzoek den 6 Julij 1842, opzond en nog eens daarop terugkomen met ZM. in een schrijven van 23 Dec. 1842 toë te zenden en den 10 Jan. 1843 500 gld. bekam onder voorwaarde het niet te mogen vertellen.

Weinige dagen daarna is ZM. met de gravin Henriëtte voor het eerst naar den Haag gereden, hier uit en terug gepasserd en door mij gegroet, als eene herinnering aan het voorgevallene en van het Loo naar Sileziën vertrok, waardoor 't veroorzaakt werd, dat ik 't niet dadelijk bekam, waarvoor ik zoovele moeite aangewend had.

In de maand October 1842 onderging Soesterberg door de oprigting der Statie van Zeijst (= nieuwe parochie, grenzend aan Soesterberg, red.) een groot verlies, en wel 237 gemeentenaren, door de scheiding der Statie Zeijst, waardoor de gemeente in plaats van te vermeerderen, aanmerkelijk verminderde".

Het jaar 1843.

"De dageraad van 1843 scheen mij een zeer gelukkig, aangenaam en genoeglijk jaar te zullen aanbrengen, daar reeds den 10 Jan. de lang gewachte dispositie van ZM. Willem I, graaf van Nassau aankwam met f 500.- zoodat mijne reis naar het Loo in het vorige jaar wel betaald werd en wij deze gelden tot vermindering der kerkschuld almede aanwenden, zoodat wij dezelve bij onze rekening over den jare 1842 buiten de interest reeds f 2250,- verminderd hadden, doch echter nog f 5500,- bleef wat immers zeer bemoedigend mogt genoemd worden. Maar daar wij dan besloten hadden onze kerk te doen stucadooren, waarvoor ik op nieuw groote moeite had moeten aanwenden, om daartoe gelden in te zamelen

en men mij toevoegde: Gaat naar de familie B. (bedoeld wordt Bosch van Drakesteijn, red.)welke toch van alles de eer wil hebben en ik er mij dan ook deze keer meende te mogen verlaten,ontving ik slechts f 30,- zoodat ook al dat schoone en heldere aanzien wat zooveel goeds voorspelde, bewolkt en al meer en meer werd verduisterd.

Evenwel gaf ik de moed niet op, want daar men met dat (stucadoors- red.) werk reeds begonnen was op den 1 Maart, moest men immers voorwaarts. Het werd dan ook den 15 Julij voleind. Maar nauwelijks was onze kerk gestucadoord en hetzelfde geheel en al afbetaald, of mijne geliefde moeder die mij tot dat werk bewogen en door bijdragen geholpen had en zij door ongesteldheid nog niets van had kunnen zien, verzwakte meer en meer, waardoor mijne bezorgdheid zeer vergrootte, daar het te voorzien was, dat zij het afgewerkte stucadoorwerk der kerk, hoe nabij ook, niet zien zoude, en mij dan ook den 4 September des avonds bijna 9 ure tot mijne innige droefheid ontnomen werd en geheel overgegeven in den Heer ontsliep in den ouderdom van 74 jaren en 7 maanden , alles zich van alles ontdaan en 4 jaren en 2 en 1/2 maand ten mijnent gewoond te hebben. Zij was eene waarlijk gelukkige en tevredene vrouw, die een elk wist op te beuren en te bemoedigen en mij menigwerf, in plaats van mij tegen te houden,(waarvoor ik wel eens gevreesd had, voor dat zij nog bij mij was) maar neen zij lachte er liever mede en zeide: Men zal de pastoor, na zijnen dood nog afbeelden, met een napje in zijne hand, even als die bedelaar te Goch naast een altaar, wat hij opgebemeld had.

Den 9 September werd hare uitvaart gevierd door den WelEerw. Heer J. v. Hattum toen nog pastoor van Vreeswijk, daarna van O.L.V. Kerk te Utrecht, geassisteerd door de WelEerw. H.H.M. van Rooijen pastoor te Hoogland en H.Blom pastoor van de St. Xav.Kerk te Amersfoort, en is zij daarna op O.L.V. Kerkhof begraven, om haar later in een grafkelder 1) over te brengen, welke ik hoopte te bouwen, zooals ik haar in het laatst harer ziekte voorstelde en zij goedkeurde om ook eens naast haren zoon te mogen rusten. Voor het einde van het jaar 1843, dat zo goed begonnen was, kreeg ik nog eene groote moeilijkheid met den Heer van Bern, burgemeester van Zeijst over de begrafenis van het lijk van Lena Peters, gewezen huisvrouw van Kors Smorenburg 2)die zeer arm zijnde, gezegde Burgemeester dwingen wilde om zijne vrouw op de Burgelijke begraafplaats van Zeijst te doen begraven, en ofschoon Smorenburg niet meer tot onze kerkelijke gemeente (door de scheiding van Zeijst) behoorde, en wij de dooden begraven moesten, lichtte ik den WelEerw. Pastoor Cohu (zie bidprentje) in door bewijzen, in onze archive

berustende, dat de burgemeester willekeurig te werk ging en haalde ik Smorenborg over, alles aan mij te willen overlaten".

Franciscus Cohu
Pastoor te Zeijst
van 1842 - 1858

GEBEDENSTUKE HERINNERING
AAN DE ZIEL VAN ZALIGEN
den WelEerwaarden Heer
FRANCISCUS COHU.
Geboren te Utrecht des 16 Mei 1801, sedert het jaar
1842 pastoor van Zeijst, aldaar na 16½ jaer van de
H. Sacramenten der sterfenden voorzien,
overleden den 5 Julij 1858.

Heer, ik heb den intier van uw huis, en de woon-
plaats uwer heerlijkheid bemind. Ps. XXV: 8.
(Dierbare gemeente) gij weet dat ik niets heb achter
gehouden of verzwegen van hetgeen U dienstig was; —
hoe ik 16 jaren lang niet heb opgehouden, een ieder
van U te vermanen; — nu beval ik U aan God en
aan het woord Zijner genade. Act. Ap. XX: 30, 30, 31.
Al het volk bewonderde hem, en het was vele dagen
in rouw, (1 Mach. IX: 20;) (doch) hij is vol vertrouwen
in den Heer gestorven. 3 Mach. VII: 40.

GEBED.
o God! die gegeven hebt dat uw Dienaar Franciscus
onder de Apostolische Priesters de Priesterijle waar-
digheid zonde bekleden, wij bidden U, dat hij voor
eeuwig met hun gezelschap vereenigd worde, door Jesus
Christus onzen Heer. Amen. (Mis. Rom.)

H. I. P.
Te Utrecht bij H. A. van den Heuvel.

Bidprentje pastoor Cohu

Rademaker komt hier nogal fel uit de hoek, omdat hij ervoor wil vechten, dat de vrouw van Kors Smorenburg 2) in gewijde aarde wordt begraven. De burgemeester Van Bern blijft echter weigeren medewerking te verlenen totdat.....: "Toen men mij eindelijk dan 31 Decemb. 1843 des zondags avond, als wanneer ik in de biechtstoel zat, onverwacht toeriep: Daar komt het lijk aan! daar komt het lijk aan! zoodat men zich haasten moest, omdat de avond aan het vallen was en ik er niets aan wilde laten ontbreken. Ik liet dus de klokken luiden, waardoor zeer vele mensen bijeen kwamen, na het begraven van het lijk, hetwelk met groote stichting was afgeloopen, en hoewel alle dragers op één na protestant waren, kon het niet anders of ik noest daarbij volgens gewoonte eene toespraak bij het graf houden en ofschoon het den laatsten December niet warm meer is en wel bijzonder des avonds , was ik toch heet genoeg, om dit met vuur te kunnen doen, trouwens ik was wel op mijn hoede om te weten wat ik zeide en sprak ik over de belangstelling der katholieken om hunne dooden in geweide aarde volgens de voorschriften hunner kerk te begraven, om de voordeelen daaraan verbonden, en meenende dat niemand kon afkeuren, als wij van onze regten gebruik maakten, die de Landswet ons toekende, terwijl ik bewees hoe men reeds in de oude wet en bepaaldelijk Abraham gewedijverd had eene eigene begraafplaats te bezitten waarop hij zijne dooden kon begraven en daartoe een stuk gronds van de bewoners van het land, waarin hij zich ophield, vraagde enz.

Doch hoe overtuigend, zonder de geringste belediging, ik ook gesproken hadde zeide de dragers, die op één na alle protestant waren en mij aan alle zijden omringt hadden, het voornemen gehad te hebben, van mij niets minder dan dood te steken en waren nog zoodanig verbitterd, dat zij mij bij genoemden burgemeester gingen aanklagen, die daarop met graagte een procesverbaal opmaakte om mij gestreng te vervolgen, zoodat de pastoor van Zeijst mij ontstelde kwam mede deelen, wat er gaande was, waarom ik hartelijk lachte. Ja maar hebt gij geschreven wat gij gezegd hebt? dat gij kunt denken! ik zat in de biechtstoel. Weet gij nog wat gij zoo vurig gesproken hebt? Ja zeer goed. Nu er is procesverbaal opgemaakt en gij wordt zeker geroepen. Welnu dan kan de burgemeester mij met eene koets rijden.

Inderdaad alle dragers werden geroepen, door den burgemeester, die hen het procesverbaal liet voorlezen. Of van Bern zijn procesverbaal niet in zond of dat het door de regtbank van Amersfoort niet aannemelijk geacht werd is verborgen gebleven, vermits men niets meer van die zaak vernomen heeft, en het dus, zooals men zegt met een sisser afliep.

Het jaar 1844.

Daar ik voornemens was om eenen grafkelder 1) aan te leggen, wilde ik daartoe de toestemming van het kerkbestuur en de goedkeuring van den Aartspriester bezitten. Ik verzocht dan, op eigen kosten uit de nalatenschap mijner moeder een grafkelder te mogen bouwen, hetwelk mij gewillig werd toegestaan ter belooning mijner moeite en opofferingen voor de kerk zooals de Aartspriester zich uitdrukte, hetwelk ik meende niet te kunnen aannemen, omdat ik daarvoor niet de geringste belooning wilde bekomen. Nu dan als oudste pastoor der gemeente, want anders kon elke pastoor wel een grafkelder wenschen te maken, liet ZHWE. daarop volgen. Nu werd dan door het kerkbestuur toegestaan en door den Aartspriester J.Hartman reeds den 14 April 1844 geredelijk goedgekeurd eenen grafkelder voor eigen rekening te mogen bouwen, welke mijn onverdeeld eigendom zijn zoude en waarin ik ook mijne moeder mogt overbrengen, terwijl ik den volgenden dag 15 April met de uitgraving een begin liet maken en geheel met beste Utrechtsche steenen in beste specie liet afmaken, den zomer liet open staan en mijne beminde moeder na het jaargetij, den 9 Sept. liet overbrengen, alvorens hetzelve door den WelEerw. Pastoor (waarschijnlijk Cohu, red.) van Zeijst gezegend was en die de gebruikelijke gebeden daarbij verrigte. De beschrijving van den grafkelder is breeder in het boek van het kerkhof omschreven.

Den 7 Juny 1844 behaagde het Monseigneur Wijcker Slooth van Schalkwijk, bisschop can Curium het H.Sacrament des Vormsels aan onze gemeentenaren toe te dienen, waartoe mede die van Soest moesten komen. Dienzelfden zomer is de kerkbank van Jonckheer Carel Theodoor Jan Bosch van Drakesteijn gemaakt. Daar ZHWG. lang had aangehouden, om dan nu ook die eene familiebank in de kerk te mogen hebben is ZHWG. eindelijk toegestaan, onder de volgende voorwaarden, dat ZHWG. De onkosten daarvan betalen zoude, dat ik eene tekening zou laten maken en dezelve aan ZHWG. zou zien laten, dat de bank het eigendom der kerk zijn zoude, even alsof het een predikstoel of een altaar ware en derhalve nooit verkocht kon worden, noch door Jonkh. Karel, noch door zijne familie, en datdaarvoor jaarlijks eene contributie van f 15,- betaald moet worden, wat breeder in het kerkboek te zien is".

Het jaar 1845.

"In het jaar 1845 hadden wij de eer en het genoegen dat monseigneur Jacobus Graaf Bisschop van Canea Vicarius Apost. van Oost-Indië na zijne reis naar Rome op den 24 Juny, St. Jansdag bij mij een bezoek kwam afleggen en ik ZDHW. beleefdelyk verzocht twee beelden van den H. Antonius van Padua en Ludovicus Bertrandus te willen weiden, wat ZDHW. zeer bereidwillig aannam en gemelde beelden weidde. Den 4 November kwam Jonkh. Carel Bosch van Dr. met zijn echtgenoot op ons patroonsfeest Carolus Borromeus, waartoe ik hen verzocht had, hier, toen zij mij na de Hoogmis en predicatie, welke ik volgens gewoonte gehouden en over de groote milddadigheid van onze Heiligen gesproken had, mij vragende, waaraan in de kerk wel de meeste behoefte was, want zij waren daartoe door Mgr. v. Curium bij de kerk consecratie te Bunnik aangezet, waarop ik al spoedig volgen liet: eenen preekstoel 3).

Wel die zullen wij geven en bepalen daartoe f. 200,- waarop ik hen deed bemerken, dat men voor f. 200,- geenen predikstoel bekomen kon en dien wel van eikenhout, dat er tot nog toe ten minste f. 50,- bij moest en men het tot f. 300,- bepalen moest. Ik zou dan zelf een plan en daarna eene tekening laten maken en dezelve HHW Geb. na laten zien. Dat was best en daarmede was alles afgepraat".

Het jaar 1846.

"Het jaar 1846 was waarlijk merkwaardig en wel tot de laatste uren van hetzelfde. In dit jaar is de kapel over de grafkelder gebouwd en begon ik reeds vroeg met plannen daartoe te maken, steenen enz. aan te voeren, terwijl men den 1 April de fondamenteen begon te graven, waarop den 10 April de eersten steen gelegd werd en ik de architectuur en de zorg daarover had, waarbij ik slechts eenen metselaar met een hulp en eenen timmerman had, terwijl dezelve in den zomer op het stucadoren en het aanpleisteren na, klaar kwam en op den 26 Oct. door den Aarts priester J. Hartman aan de moeder Gods werd ingeweid en daarom de Moeder Gods kapel of liever de Lieve Vrouwe kapel is genoemd.

In het begin van dien zomer echter kwam de keerzijde der preekstoel reeds voor en nam mijn lijden daarmede reeds een begin, n.l. Jonkhr. Bosch kwam met zijne echtgenoot bij van Maaren, waar ik hem meende te moeten complimenteren, doch nauwelijks was ik binnen gekomen, of gemelde Jonkh. Begon zoodanig tegen mij uit te vallen, en mij al wat lelijk was te verwijten; dat ik beseffen kon, wat dat alles beduidde, te meer daar ik dit niet had kunnen vermoeden, dan toen hij brulde: Gij speelt de baas en de predikstoel zal veel

meer kosten, maar gij..... De predikstoel hernam ik zal niets meer kosten dan onze afspraak is, en wat de andere zaken betreft, dat komt u niet toe mij daarover verwijtingen te doen (en wat de schulden betreft, had ik kunnen zeggen zoo ik nog niet altijd in de hoop verkeerd had, daar van zijt gij de oorzaak, omdat gij niet gegeven hebt, wat gij zo plegtig beloofd hebt) laat ons liever bedaard zijn, als u f 300,- geeft, dan hebt gij den geheelen predikstoel betaald en daarmee ging hij kwaad de deur uit, zooals men gewoon is te doen, om niet beschaamd te worden. Het meeste echter wat mij hinderde, was, dat dit alles voorviel in het huis en ten aanhoore mijner gemeentenaren, die aldus moesten vernemen hoe hunnen pastoor door hunnen landheer als een kwaden jongen bejegend werd. Na nog eenige woorden met Mevrouw gesproken en haar gegroet te hebben ging ik heen, terwijl Mevrouw haren echtgenoot op hare beurt mede doorhaalde met te zeggen in mijne afwezigheid: Wel foei Karel, wat hebt gij den pastoor kwalijk bejegend enz enz.

Daarop schreef ik andermaal naar den Bosch dat van der Heijden zich aan onze bepaling houden moest en als hij dit niet verkoos en de bepaalde som evenwel te boven ging, ik dan den predikstoel niet zoude aannemen, en ging ik eenige dagen daarna naar Oud Amelis-waard, waar zij toen woonden. Daar deed Jonkh. Bosch v. Dr. zelf open, ontving mij met de meeste beleefdheid en leidde mij in eene der zalen binnen. Naauwelijks was ik gezeten, of ik begon op een zeer bedarden toon over de zaak in kwestie te spreken, verhaalde, wat ik nog binnenkort gedaan had en stelde ZHWG. voor, wat er ook in gelegen kon zijn als v.d. Heijden tegen elke bevel en elken afspraak in, de 300 gld. eenigszins te boven gegaan ware, daar niemand daarvan ooit iets te weten komen en niet beter weten zoude dan dat Jonkh. Bosch en zijne echtgenoot de predikstoel geheel en al geschonken hadden. In 't kort stelde ik hem te vrede, daar hij er genoeg in nam doch ik verzocht hem tevens zich niet wederom te laten opwinden enz. en zeide hem dan ook met ronde woorden, dat zoodra de predikstoel aankwam, dezelve dadelijk moest betaald worden. Waarop hij zeide: dat dit met nieuw jaar vroeg genoeg ware, ja dat het fatsoenlijke menschen waren, die binnen de eerste 3 maanden betaalden en dat zij ook nog zeer fatsoenlijk bleven, als zij dit binnen 6 maanden deden, terwijl ik beweren bleef, dat dit dadelijk bij de ontvangst gedaan moest worden, zooals dit steeds geschiedt bij den aankoop van kerk-ornamenten waartegen hij dan ook niets in bragt enkel mij toescheen dat hij dit slechts uit scherts gezegd had, zoodat ik den dag dan voldaan en te vrede naar huis ging en dacht: Het is toch beter wat verdragen te hebben, dan dat alles in de war en verloren ware gegaan".

Pastoor Rademaker krijgt zijn preekstoel, maar Bosch van Drakesteijn betaalt uiteindelijk niet, omdat hij hem met f 300,- niet alléén betaalde. De maker, beeldhouwer en schrijnwerker L van der Heijden uit den Bosch overschreed de afgesproken f 300,- ruim. Rademaker: "Vele opofferingen koste mij dus den predikstoel en zie nauwelijks was dit in zoo verre afgedaan of er geschiedde aangaande den predikstoel nog iets, wat der vermelding niet onwaardig zal geacht worden, namelijk en wel op den laatsten dag den 31 Decemb. van het jaar 1846.

Een Menschenkind.

Ik had dan na het biechthooren de kerk en sacristie deuren laten sluiten toen ik vroeg of de timmerman bij den predikstoel geweest was, om de opening waarin ik onder het prediken gewoon was mijn horloge te leggen wijder gemaakt had, opdat ik gerust kon prediken, zonder hetzelfde er uit te werpen, zooals mij eens gebeurd was en wat mij 8 gld. aan reparatie gekost had. Men antwoordde "neen" op mijne vraag. Ik hernam dan zal ik het zelf doen want ik zou niet hebben kunnen rusten, ging daarom naar boven haalde twee gussen en eenen ijzeren hamer en met deze in de eene en licht in de andere hand ging ik met drift regt op den preekstoel af, klom de trap en opende de deur, die nog op eene reet stond en dus niet dicht was. Ik bleef echter plotseling staan om voor goed op te nemen, wat in den predikstoel voor mij lag, vermits ik mijne oogen niet scheen te kunnen gelooven en ik zag nog al eens, toen ik staan bleef om voor goed op te nemen wat toch wel in den predikstoel voor mij lag, vermits ik mijne oogen niet scheen te gelooven, ik zag nog al eens en meende eene soort van menschengedaante te zien, wat met twee felle oogen aanstaarde met de voeten aan de mond gebogen. Ja, ik zag wel een menschenhoofd met twee oogen, terwijl het overige met eene blauwe kiel overtrokken was. Maar ik kon toch niet begrijpen hoe een mensch zijne beenen zoodanig buigen kon, om die aan een mond te kunnen brengen. Het zij zoo, terwijl ik zeide: Zoo Seigneur! zijt gij daar, kom er eens uit en toen dit niet spoedig genoeg geschiedde, sprak ik meer gebiedend, kom er maar eens spoedig uit!

terwijl ik geen tijd meer heb en het reeds laat is waarop hij opstond zijne laarzen opnam en het mij duidelijk en begrijpelijk geworden was, dat hij niet zijne beenen zoo krom gebogen, maar zijne laarzen voor zijne borst geplaatst had.

Daar stond ik dan tegenover een menschenkind en ongetwijfeld was het er niet een van het beste ras die bijna zoo dik als lang was, zoo wijd stak zijne kiel uit, terwijl ik niet raden kon wat daaronder verborgen was, hetzij pistolen, dolken, moordpriemen of inbraaktuig, want hij was zoo dik als eene bierton. Ik hield hem sterk in het oog en was op alles voorbereid en vooral op het licht wat ik in de eene hand hield, om het met de werktuigen en de aandere hand te beveiligen, want bijtels en bovenal een ijzeren hamer zijn geen malsche verdedigingsmiddelen voor eenen tegenstander. Hij stond dan even onbeweegbaar als ik, altijd aan den trap van de predikstoel, als wanneer ik hem vroeg: Wie geeft u het regt om in den predikstoel te gaan liggen? Omdat ik geen onderkomen heb, was zijn antwoord. Denkt gij dan dat ik logement van den predikstoel wil gemaakt hebben? Daarop tastte hij onder de wijd uitstaande kiel en haalde eenige centen te voorschijn, welke hij mij toonde, zeggende: Dat is alles wat ik bezit. Wat doet gij dan op reis, voegde ik hem toe. Ja hij kwam van Rotterdam en moest nog een paar uren achter Deventer zijn eer hij te huis was. Hadt gij, zoo zeide ik tot hem, nog weinige minuten verder geloopt dan had gij een logement gevonden, wat aan alle reizigers langs dezen weg algemeen bekend is, waar men om niet logeert en daarenboven nog te eten krijgt bij de goede weduwe W. Zieltjes, welke dit op raad van haren man met alle goedheid blijft aanhouden en zooals deze het wederom aan haren zoon gelast. Maar snaak, voegde ik hem toe: Gij zegt de waarheid niet en liegt derhalve, gij zijt in den predikstoel gekropen om mij morgen vroeg het nieuwe jaar af te winnen, gij zijt ook niet alleen, maar gij hebt makkers in de bosschen, die gij van nacht zoudt hebben ingelaten om uwe nieuw jaarswensen te helpen ondersteunen, maar gij zoudt u deerlijk bedrogen hebben om bij nacht te komen zoeken, wat wij zelfs bij helderen dag niet vinden kunnen. Als dat waar is, dan mag ik lijden, toen ik hem in de reden viel, al zeggende: Kerel zweert niet in Gods huis, maar hij doorgaande zeide: Dan mag ik leiden, dat ik in den grond zinkt, terwijl ik riep: Houd op, anders krijg ik nog een gat in de vloer op den koop toe, hem zeggende: Gij hebt die kunst wel meer in uw leven bij de hand gehad, maar gij moet weten, dat de predikstoel voor u niet den weg naar den hemel is". "Dat dit eene beschikking van onze lieve Heer was, vraagde hij, dat laat ik aan u nadenking over en ik kon u dadelijk laten oppakken wat mij maar een woord behoeft te kosten. Ja, zeide hij maar ik zou niet graag in de gevangenis zitten. Daarop riep ik met eene forsche stem de meid en gebod haar eene goede dikke boterham klaar te maken, waarop hij zeide: Er leggen nog kussens in den predikstoel. Nu pak ze maar mee! Ik wil niets van u terughouden, zij zijn niet van mij. En van wie dan? Van de kerk antwoordde hij. Waar hebt gij die van daan gehaald?

Uit die bank daar! Het waren waarlijk die dikke knielkussens uit de bank Jonckh. Bosch van Drakesteijn zoodat hij alles goed had afgezien en ik maar stil hield, anders had men (bedoeld wordt de familie Bosch van Drakesteijn, red.) die kussens niet meer willen gebruiken. Laat ze dan maar liggen, ik klom er op mijne beurt ook in en haalde zijnen zakdoek er uit, die ik hem overgaf en toen de meid met de boterham gekomen was, gaf ik hem dien en voegde er nog twee kwartjes bij, terwijl ik hem zeide: Nu de deur uit, waarop hij geen oogenblik wachtte en bij het uitgaan nog zeide: Ik ben ook roomsch en kom morgen ook in de kerk. Intusschen was eene oude juffrouw, die hier ook logeerde mede door de meid geroepen, die zoo en nog meer dan de meid verschrikte toen zij die kerel zoo tegen over mij zagen staan, dat zij verklaarde meende te zullen sterven. Ik liet van Maaren komen, schreef aan den schoolmeester, dat ik zeer dringend verzocht, dat hij zoude zorgen, dat de wacht dezen nacht niet te kort schoot, welke daaraan dan ook spoedig beantwoordde en zelfs de oppasser van de koningin-moeder opklopte en met deze dien nacht met geladen geweren de wacht hielden, niet wetende, waarom ik hen dat dringend verzoek gedaan had en liet ik verder aan de weduwe Zieltjes door van Maaren vragen, of zij menschen gelogeerd hadden, die mede allen reeds te bed waren. Men beantwoordde die vraag bevestigend. En op de vraag, welk eenen? Een oude kreupelen man, waarop van Maaren zeide: Gaat dan maar slapen. Ik gelastte inmiddels den predikstoel eens goed uit te vegen om het gezelschap, dat hij nog achtergelaten hebben, er uit te borstelen" 4).

(wordt vervolgd)

VOETNOTEN:

- 1) OVER DE HIER BEDOELDE GRAFKELDER HEEN OP HET KERKHOF TE SOESTERBERG WERD IN 1846 EEN KAPEL GEBOUWD, DIE CA. 100 JAAR LATER (1953?) HELAAS IS AFGEBROKEN. IN DAT VERBAND VERWIJS IK NAAR HET INTERVIEW DAT IK OP 3 FEBRUARI 2000 HAD MET DE OUD-KOSTER, DE HEER JOOP SMORENBURG (1911) IN HET KADER VAN DE "MONDELINGE GESCHIEDENIS VAN SOEST EN SOESTERBERG".
- 2) WAARSCHIJNLIJK IS KORS EEN DER VOORVADEREN VAN DE BEKENDE JOOP SMORENBURG (1911-2001), ZIE OOK BIJ 1).
- 3) EVENALS HET KERKGEBOUW (1953) MOET OOK DE PREEKSTOEL HELAAS ZIJN GESLOOPT! DE GEBEELDHOUWDE PANELEN VAN DE PREEKSTOEL DOEN NU DIENST ALS DEURTJES IN EEN KAST IN DE PASTORIE TE SOESTERBERG.
- 4) BESCHRIJVING VAN DE OPRICHTING DER STATIE EN HET BOUWEN DER KERK EN PASTORIE VAN SOESTERBERG MET VERMELDING VAN HETGENE, WAT DAAROP BETREKKING HEEFT (DOOR PASTOOR L. RADEMAKER).

DE VIERING VAN "950 JAAR SOEST" IN 1979 (2)

Joop Piekema

4^e feestdag: zondag 27 mei 1979

Weersgesteldheid: zonnige perioden, wisselend bewolkt, enkele regen- en onweersbuien; max. temp. 17 gr. C.

In de zaal van Mariënburg aan de Burg.Grothestraat wordt een feestelijke bridge-drive gehouden welke wordt georganiseerd door de Soester Bridgesclub en de bridgeclub ONI. Er strijden maar liefst 88 paren (176 deelnemers) in zes groepen om een keur van prijzen. Er doen 14 paren uit Soest (Duitsland) mee. Wethouder G.A.W.G.A. Plomp spreekt het openingswoord en maakt daarin een vergelijking tussen bridgen en het dagelijks leven: "Veel hangt af van het hebben van een goede of een slechte kaart, maar daar zijn winst of verlies niet geheel afhankelijk van. Veel hangt af waarop de juiste kaart gespeeld wordt en soms is het nodig open-kaart te spelen". Opvallend scoort het echtpaar Ballmann uit Soest (Duitsland) - mevrouw Ballmann eindigt als nummer 1 in groep A en mijnheer Ballmann eindigt als nummer 1 in groep B!

Bridge-drive in de grote zaal van Mariënburg

Vanaf 15.30 uur treden in bejaardecentrum Mariënburg de folkloristische groepen – als eerder beschreven – op.

Vanaf 14.00 is er op het feestterrein aan de Ferd. Huycklaan een, volgens de Soester Courant “bijzonder geslaagd” volksdansbal met deelname van verschillende volksdansgroepen uit Soest.

‘s Avonds wordt op het feestterrein als vorengenoemd de derde avond van het Internationaal Folkloristisch Festival gehouden (zie beschrijving bij vrijdag 25 mei).

5^e feestdag: maandag 28 mei 1979

Weersgesteldheid: zonnige perioden, wisselend bewolkt, later op de dag wolkenvelden; max. temp 19 gr C.

Vanaf 09.30 uur treden de folkloristische groepen in de diverse bejaardencentra op.

Om 20.00 uur gaat in het Officierscasino aan de Kampweg te Soesterberg de vierde avond van het Internationaal Folkloristisch Festival van start. Evenals in Soest treden ook hier de volksdansgroepen uit Ierland, Italië, Frankrijk en Schotland, alsmede de eigen Soester boerendansgroep op. Maar de opkomst valt tegen. Zo'n 250 mensen komen er op af.

Een uitvoering door leerlingen van de muziekschool in de H.H. Petrus en Pauluskerk trekt evenmin een volle zaal.

Het optreden van Peter en zijn Rockets in de feesttent

Een overweldigende belangstelling is er voor het optreden van Peter (Koelewijn) en zijn Rockets in de feesttent aan de Ferd. Huycklaan, waar – we citeren de Amersfoortse Courant – “zo’n 1500 jongeren de herrie trotseerden die de discjockey Willem de Zwijger en Peter en zijn Rockets produceerden. Het kwam in enkele gevallen tot een handgemeen, maar de ongeregelheden werden door de eigen ordedienst van de organiserende Molensoos snel de kop ingedrukt. De politie hoefde dan ook geen enkele keer in te grijpen”.

6e feestdag: dinsdag 29 mei 1979

Weersgesteldheid: meest zwaar bewolkt, in de namiddag enige regen, ’s avonds enkele regen- en onweersbuien; max. temp 22 gr C.

De dag begint met een teleurstelling. Vanwege de plotselinge ziekenhuisopname van zangeres Marie-Cécile Moerdijk kunnen haar geplande optredens in de Soester bejaardenhuizen op deze en de volgende dag niet doorgaan. In allerijl zoekt het organisatiecomité “Soest 950” naar vervanging. Te elfder ure slaagt men er in de conferencier Tony Leerink uit Amsterdam en de pianist Bep Hermarij uit Deventer te strikken voor een plaatsvervangend programma, dat gelukkig in goede aarde valt.

Het hoogtepunt van de dag is de Soester boerenbruiloft anno 1879. Tegen het middaguur vertrekt bruidegom Rudo Bakker in Soester boerenpak per tentwagen van de Kerkstraat naar het huis van zijn bruid Mary-Ann Hessels aan Colenso. Zij heeft zich eveneens in een 19^e eeuwse gewaad gestoken. Vervolgens gaat het aanstaande echtpaar per Jan Plezier, vergezeld van de “bruulftgangers” gezeten in koetsjes, op weg naar het gemeentehuis. Onderweg trekt de stoet veel bekijks waardoor het verkeer danig in de knoop raakt. Dat wordt nog veel erger bij het gemeentehuis, waar zich een grote mensenmenigte heeft verzameld. Op het met veel groen en bloemen versierde bordes kondigt de in oud bodekostuum gestoken gemeentebode Henk van Grol met luider stemme het “houwelick” aan. In de op “perkament” geschreven tekst is “als laatste redmiddel” opgenomen dat tegen de voorgenomen echtverbintenis nog bezwaren kunnen worden ingediend. Die komen er echter niet. Het aanstaande echtpaar, de getuigen, de ouders van bruid en bruidegom, en de bruiloftsgasten betreden daarop de trouwzaal die geheel in oude stijl is ingericht, en waar de ambtenaar van de burgerlijke stand de heer H. Strous al staat te popelen om het burgerlijk huwelijk te voltrekken. Dat doet hij met verve in een op rijm in oud-Nederlands gestelde toespraak.

Van de bruid is niets dan goeds te melden, maar de bruidegom wordt ernstig aangeraden niet elke avond in “De Drie Ringen” te komen. Vervolgens vertrekt de stoet naar de Petrus en Pauluskerk voor de kerkelijke huwelijksinzegening. Na die plechtigheid wordt het jonge echtpaar buiten opgewacht door een erehaag van boerinetjes. Zij strooien bruidssuikers, tenminste, wat er nog van over is, want enkelen waren, het wachten beu, er zélf alvast aan begonnen te snoepen..... Tegelijk worden, uit een enorm knallend gaskanon, geluksschoten afgevuurd.

Nadat in de Kerkebuurt foto's worden gemaakt gaat de bezienswaardige bruiloftsstoet naar restaurant De Soesterduinen, voor deze gelegenheid teruggebracht in de stijl van een oude herberg. Daar worden het bruiloftspaar en de gasten onthaald op de traditionele “boerenjongens”, waarna de bruid de bruidspijp aan haar echtgenoot aanbiedt. Onder de gasten bevinden zich burgemeester mevrouw mr. J.M. Corver van Haften – zij biedt het kersverse echtpaar namens het gemeentebestuur zilveren Biedermeier-theelepeltjes aan – alsmede de wethouders D. Hoekstra en G.A.W.G.A Plomp benevens gemeentesecretaris mr. J.M. Kruitwagen.

Gemeentebode Henk van Grol kondigt het houwelick aan van Rudo Bakker en Mary-Ann Hessels. Ze zitten, rechts op de foto, in de Jan Plezier.

Dan gaat het gezelschap aan tafel, waar het een stevige boerenmaaltijd krijgt voorgezet, bestaande uit gerookte ham met raasdonders, grote aardappelen, gortpap en, om de gaatjes te vullen, aardappelsoep na! Na het eten gaat het gezelschap naar buiten om te kijken naar een optreden van de Soester Boerendansgroep en de vendelzwaaiers van het Groot Gaesbeeker Gilde, met daaromheen gegroepeerd de boerenderntjes (puppyrettes van PVO) die een klompdansje doen en oude spelletjes spelen.

Verder is er 's morgens en 's middags een meerkamp van oud-Hollandse spelletjes voor de 4^e klassen van het bisonderwijs in het sportperk Bosstraat-Oost.

's Avonds geeft de kapel van de Koninklijke Luchtmacht in de feesttent aan de Ferd.Huycklaan een concert dat door de vliegbasis Soesterberg wordt aangeboden in verband met "het 950 jarig bestaan van de gemeente". Het concert is een groot succes. De luchtmachtkapel biedt, onder leiding van directeur-kapitein H. Warns, het publiek een gevarieerd programma van marsen, negro-spirituals, swing, Zuid-Amerikaanse muziek en dixyland. "De ongeveer duizend luisteraars lieten door het stampen op de vloer en de ovaties blijken hoezeer zij het goodwill-concert van de kapel waardeerden" – aldus de verslaggever van de Amersfoortse Courant. "De commandant van de vliegbasis, de kolonel W. van Gastel, bood – zo vervolgt de krant - de gemeente in de persoon van burgemeester mevrouw mr. J.M. Corver-van Haaften als verjaardagsgeschenk een luchtfoto van Soest aan, met de mededeling, dat een recente foto van Soesterberg zal volgen". Het concert wordt, behalve door de burgemeester, ook bijgewoond door de wethouders Hoekstra, Menne en Plomp. Nogal smalend merkt de geciteerde krant op dat "alleen cultuur-wethouder mevrouw Van Stiphout ontbrak".

7^e feestdag: woensdag 30 mei 1979

Weersgesteldheid: aanvankelijk zwaar bewolkt, in de loop van de morgen opklarend tot zonnig, licht bewolkt, 's avonds geleidelijk tot zwaar toenemende bewolking, vanaf 22.00 uur regen- en onweersbuien, van 23.10-23.30 uur noodweer; in Amersfoort valt 37,3 mm regen; max.. temp. 26 gr. C.

Tweede dag van het succesvolle optreden van het duo Leerink/Hermarij – ter vervanging van Cécile Moerdijk - aan de beurt zijn de Soester bejaardenhuizen die dinsdag nog niet waren bezocht.

Vanaf 14.00 uur bezoeken enkele duizenden mensen de bloemenmarkt van de Soester middenstand op het feestterrein aan de Ferd. Huycklaan. De kinderen kunnen met een gerust hart mee – die worden “gestald” in de feesttent om te genieten van de toneelvoorstelling “Dik Trom”. In de tent, waar de temperatuur tot kookhitte is opgelopen, hebben zich rond 14.00 uur zo’n 1.500 kinderen verzameld, in afwachting van het schoons wat komen zou. Maar al wat er komt, géén Dik Trom. De reden is simpel. Het gezelschap wil niet optreden omdat er geen geluidsinstallatie is. Want de kinderen produceren zo’n oorverdovend kabaal dat er met de beste wil van de wereld niet bovenuit is te komen! De techniek zal een handje moeten helpen. Uiteindelijk wordt, met veel kunst- en vliegwerk, rond 15.00 uur door de firma Bosman een geluidsinstallatie afgeleverd, waarna om 15.15 uur de voorstelling tóch nog van start kan gaan.

Maar – we citeren de Amersfoortse Courant – “de meeste kinderen waren toen al teleurgesteld, sommigen huilend, vertrokken. Ze werden nu niet bepaald opgebeurd door de ouders, die hen kwamen afhalen. De meesten van hen waren zelf niet erg te spreken over de gang van zaken. Voor hen betekende het middagje uit op de bloemenmarkt geen rustige middag, want zij moesten voortdurend de tent in om te kijken of hun kinderen er nog wel zaten”. (.....). Uiteindelijk zagen slechts zo’n 700 jongens en meisjes de avonturen van het dikke knaapje en de hem doorlopend achtervolgende veldwachter.

Om 17.00 uur vindt in de feesttent een plechtige gebeurtenis plaats. Want dan wordt burgemeester mevrouw mr. J.M. Corver-van Haaften als eerste vrouw in Nederland opgenomen in de broederschap van Nederlandse wijnvrienden, de Confrèrie des Vinophiles Pays Bas. Zij is daarmee het 15e erelid van de Confrèrie, die dan 25 jaar bestaat. De toetreding is op voordracht van één der leden van de confrèrie, de heer Joh. Mets, uiteraard in verband met “het 950 jarig bestaan” van Soest. De Soester Courant spreekt van “een stijlvolle plechtigheid van in lange rode toga’s gestoken heren” – ter verdere opluistering van de feestvreugde zijn aangetreden de wethouders Plomp, Menne en Hoekstra, alsmede vertegenwoordigers van de Soester Zakenkring, de Kamer van Koophandel en drie in boerenkostuum gestoken dames van het Groot Gaesbeeker Gilde.

Mevrouw Corver krijgt van de Confrèrie des Vinophiles Pays Bas de jubileumwijn aangeboden.

De president van de Confrèrie, de heer Schuttelaar, herinnert er aan dat het gemeentehuis in vroeger dagen was gehuisvest in het huidige pand van de heer Mets aan de Van Weedestraat – spreker geeft als tip mee roerige raadsvergaderingen met wijn te besprenkelen om degenen die vergaderen de betrekkelijkheid van de dingen te laten inzien. Dan moet mevrouw Corver op het podium verschijnen voor de gebruikelijke inwijdingsplechtigheid. Zij krijgt twee glazen water aangeboden, die zij met een vies gezicht teruggeeft, op deze wijze te kennen gevend het water af te zweren en zich volledig tot de wijn te bekeren. Dat doet ze maar al te graag, door als eerste een slok van de jubileumwijn te nemen, die door de heer Mets uit Frankrijk is geïmporteerd. Vervolgens krijgt de burgemeester een groenwit lint met tinnen medaille omgehangen, een oorkonde overhandigd en een – volgens de Soester Courant -“formidabele fles Soester Rhone-wijn met glas” aangeboden. Dan heft het hele gezelschap het glas – het zal wel niet bij één gebleven zijn....

Voor wie niet van wijn houdt zijn er 's avonds in de wijk Klarwater diverse prestatie-loopwedstrijden. De organisatie is in handen van SO Soest atletiek. De belangstelling voor dit atletiekgebeuren is enorm – duizenden mensen omzomen het parcours. Zowel start als finish zijn op de Wiardi Beckmanstraat bij Honsbergen. Om 18.00 uur lost wethouder Plomp het startschot voor de scholenwedstrijd over één mijl. Bij de jongens gaat Gerard Becker van de St.

Ludgerusschool als eerste door de finish; bij de meisjes is dit Corien Latour van de school de Wiekslag. De groepsprijs bij de jongens gaat naar de school De Schakel en bij de meisjes naar de Bonifaciusschool.

Na de mijl voor de schoolkinderen volgden de startschoten voor de prestatielopen voor individuelen over 1, 3, en 5 mijl. Ze werden gelost door de Nederlandse top-atleet Jos Hermens. Er deden zoveel liefhebbers mee, dat het Bentinckfonds voor gehandicapte sportbeoefenaren, waarvoor de opbrengst is bestemd, er f 500,- aan overhoudt. Onder de deelnemers aan de mijl bevindt zich wethouder Plomp en onder de deelnemers aan de vijf mijl zet wethouder Menne zijn beste beentje voor. Zowel Plomp als Menne haalden de eindstreep. Zijn reactie op de afstandskeuze van zijn collega Plomp: "Je moet natuurlijk klein beginnen". Als eerste op de 1 mijl (198 deelnemers) eindigt M.T.Luiking uit Amersfoort op 5.41 minuten; als eerste op de 3 mijl (89 deelnemers) eindigt C.G.van Dorrestein uit Soest op 16.58 minuten; als eerste op de 5 mijl (141 deelnemers) eindigt G.Voortman uit Rijssen op 28.58.2 minuten.

Om 20.00 uur wordt het startschot gelost voor het wedstrijdlopen over 10 mijl. Er nemen 140 atleten aan deel – onder hen de Nederlandse marathontop met daarbij de veteranen Piet van Alphen uit Amsterdam en de Soester veteraan Cor Koster.

"Voor allen – zo meldt de Soester Courant – was het een uitstekend parcours; over asfalt, tussen dikke rijen toeschouwers en prachtig zomeravondweer".

Met gemak loopt Nederlands marathonkampioen Roelof Veld (Daventria, Deventer) weg van zijn concurrenten – met 50.434 minuten komt hij als eerste binnen. Het levert hem de Supercup Soest 950 jaar op. Joop Leijenhorst wordt gehuldigd als eerst aankomend Soester deelnemer. Oud-burgemeester Baron Bentinck reikt de bekertjes en bloemen uit.

's Avonds is er tenslotte de toneeluitvoering van het blijspel "En krijgen is de kunst" in de feesttent aan de Ferd. Huycklaan. De Soesterbergse toneelvereniging Utile Dulce doet erg zijn best, en het publiek is gul met applaus – maar de opkomst valt met 60 bezoekers erg tegen.

8^e feestdag: donderdag 31 mei 1979

Weersgesteldheid: aanvankelijk zwaar bewolkt, in de loop van de morgen opklarend tot vrij zonnig, licht bewolkt, 's avonds zwaar bewolkt, vanaf 23.00 uur regen- en onweersbuien, van 00.20 tot 01.00 (1 juni) noodweer; in Amersfoort valt 20,8 mm regen; max. temp. 25 gr C.

's Morgens en 's middags is er een meerkamp van oud-Hollandse spelletjes voor de 5^e klassen van het basisonderwijs in het sportpark Bosstraat-oost.

Om 20.00 uur begint het korenfestival in de feesttent aan de Ferd. Huycklaan. Hieraan doen maar liefst 13 zangkoren met ruim 600 zangers en zangeressen uit Soest en Soesterberg mee. O.a. gospelkoor "The Messengers" (dirigent P.Houtzagers), de chr. zangvereniging "Sursum Corda" (L.J.Meijer); R.K.Kerkkoor Carolus Borromeus (L.C.J.v.As). De bekende Soester dirigent G.v.d.Schepop dirigeert maar liefst vier koren : het mannenkoor "Apollo", het R.K. Kerkkoor St.Caecilia en de bejaardenkoren Zanggenot-Molenschot en het Braamhage-koor.

De zangavond, die zo'n 1000 bezoekers trekt, is een groot succes, en wordt besloten door het gezamenlijk zingen van het bekende Soester danslied "een Babyloontje vol van verstande".

Wethouder Jan Menne levert een sportieve prestatie in de vaardigheidswedstrijden voor het basisonderwijs op het sportterrein Bosstraat-Oost. Hij moet zijn achterstand nog inlopen.....

9^e feestdag: vrijdag 1 juni 1979

's Nachts onweer; aanvankelijk zwaar bewolkt, weinig of geen regen; in de loop van de middag zonnige perioden, wisselend bewolkt; 's avonds wolkenvelden; max. temp 17 gr. C.

's Morgens en 's middags worden in het sportpark Bosstraat-Oost vaardigheidswedstrijden gehouden voor de 6^e klassen van het basisonderwijs. Zo'n 600 zesdeklassers doen er aan mee. Wethouder Menne opent de vaardigheidsdag door met vertegenwoordigers van de 22 scholen de 4 x 60 meter estafette te lopen. Menne had woensdag tijdens de stratenloop al 5 mijl gelopen – zijn sportcollega Plomp liep de mijl. Als reden voor de geringe afstand voerde deze aan, dat hij zijn collega Menne niet vijf mijl lang voor de voeten wilde lopen. Maar Menne gelooft daar niet in – hij veronderstelt eerder dat de heer Plomp klein wilde beginnen zoals het een aankomend sportsman betaamt.

's Avonds worden er door de visvereniging “De Snoekbaars” viswedstrijden georganiseerd in de vijver van Overhees voor de jeugd tot 14 jaar en voor de 65 plussers. Er doen bijna 200 vissers aan mee.

De Country- and Western avond op het feestterrein aan de Ferd. Huycklaan trekt ruim 400 liefhebbers. Voor hen treden op de solo-artist Jimmy Lawton uit de VSA, de groep Calyx en de Ruth Hermans Band.

(slot volgt)

BRONNEN:

BOEKJE “PROGRAMMA SOEST 950” (GEMEENTEARCHIEF, DOCUMENTATIE);

SOESTER COURANTEN 1979 (GEMEENTEARCHIEF);

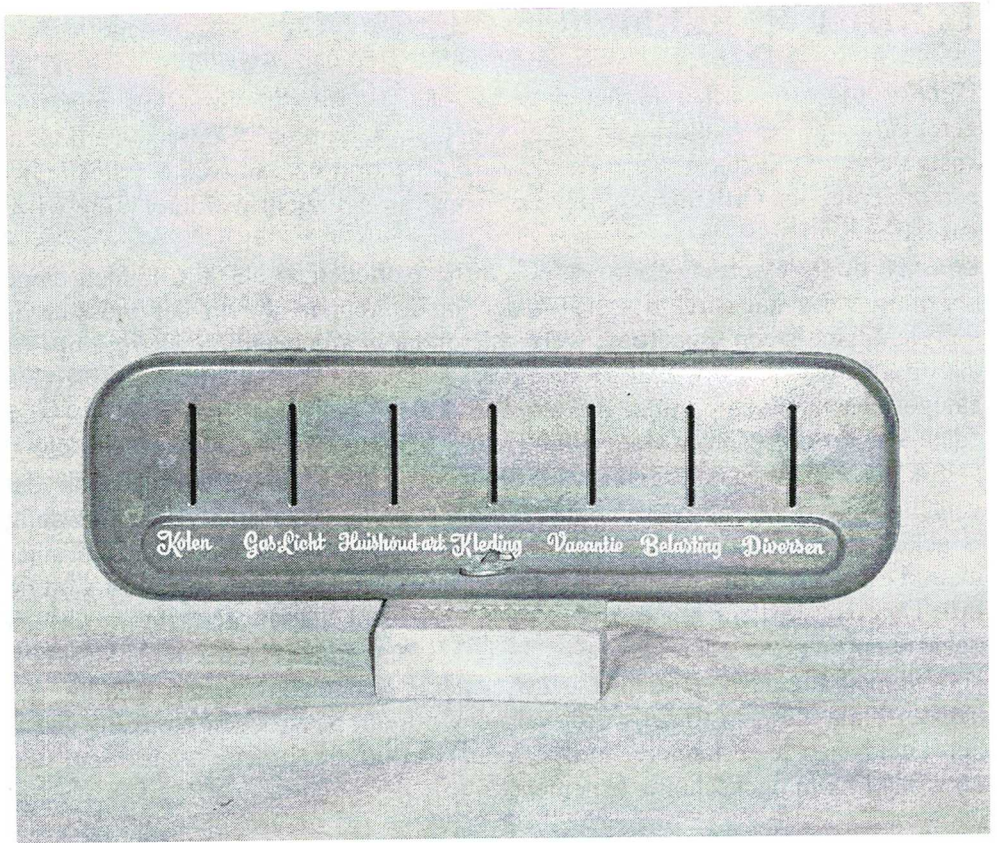
“KNIPSELNIEUWS” AMERSFOORTSE COURANT & GOOI- EN EEMLANDER, 1979 (GEMEENTEARCHIEF);

WEERSGESTELDHEID: WAARNEMINGSBOEKJE 1979 VAN AUTEUR.

UIT HET MUSEUM

Bijna 1000 voorwerpen in het museum Oud Soest zijn inmiddels met foto geregistreerd met behulp van een computerprogramma. Daarbij wordt o.a. vastgelegd tot welke categorie een voorwerp behoort en van welke collectie het een onderdeel is. Ordening en het verkrijgen van overzicht worden op die wijze nagestreefd.

Eén van de voorwerpen waarmee ook in het verleden in het huishouden enige ordening werd nagestreefd is te vinden in de keuken die in het museum is ingericht. Het is een "sparpot" welke hieronder is afgebeeld en waarin blijkens de opschriften voor diverse doeleinden geld werd "gespaard" voor diverse categorieën uitgaven. Omdat zowel voor "kolen" geld werd gespaard als voor "gas" dateert de spaarpot waarschijnlijk uit de jaren vijftig van de vorige eeuw. Dat kan ook worden afgeleid uit het opschrift "vacantie" omdat ook dat verschijnsel voor het gros van de bevolking pas vanaf de jaren vijftig in zwang is gekomen. Het voorwerp is goed beschouwd nog niet zo heel erg oud maar toch in dit tijdperk van internetbankieren, pinpassen en knipchips al aardig uit de tijd. Daarom verdient het een plek in het museum waarin getracht wordt een beeld van het verleden te geven. De keuken in het museum toont ook voorwerpen uit de negentiende eeuw. Anders dan tegenwoordig waarbij een keuken bijna altijd in totaal wordt vernieuwd toont de vroegere keuken veelal het beeld van een langere tijdsperiode. Het is de moeite waard om die ontwikkeling in ogenschouw te nemen.

AFDELING GENEALOGIE HISTORISCHE VERENIGING SOEST

Wim Routers

Reeds een aantal jaren is de afdeling Genealogie bezig om zoveel mogelijk de Soester families in kaart te brengen. De leden zijn zeer actief op dit gebied.

Iedere 2^e donderdag van de maand komen zij bij elkaar om gegevens met elkaar uit te wisselen of om vragen te stellen over de onderwerpen waar zij mee bezig zijn en/of waar zij niet uitkomen. Misschien is er iemand die op die vraag wel een antwoord weet!

Zo'n gemiddeld 10-12 leden komen bij elkaar, maar de avond is voor alle leden die geïnteresseerd zijn in genealogie.

Een aantal leden zijn bezig de inventarissen van het archief van de Gemeente Soest te digitaliseren. Een lijst van wat op dit moment is uitgevoerd is hieronder geplaatst.

Wim Routers (een van de leden) is op het archief bezig om de geboortes van Soest vanaf 1811 - .. zover het openbaar is te digitaliseren. Op het archief staan op dit moment al de geboortes tot 1845, geprint in ordners zodat men niet meer in de microfiche's hoeft te kijken. De families zijn op alfabetische volgorde gezet. De gegevens zijn o.a. aangifte datum, geboortedatum, voornaam kind, namen ouders, leeftijden en beroep en bij een aantal ook het woonadres. Dit komt ook op www.genlias.nl van het Utrechts Archief.

Meerdere bronnen zijn al geprint en staan op het archief ter inzage (een aantal staan ook op internet bij www.soest.nl onder archief).

GEDIGITALISEERDE BRONNEN

Inv. 660 - Bevolkingsgegevens 1813 (Dick van Fulpen)

Fruin inv. 165 deel II - Armenboek 1741 – 1780 (Wim Routers)

Burgelijke stand (Wim Routers)

Geboorte 1811 – 1828

Geboorte 1828 – 1845

Inv. 1008 – 1012

Inschrijvingsregister voor de Nationale Militie 1813- plm 1842 (Wim Routers)

Klapper bevolkingsregister voor 1861 en adressenlijst (Wim Routers)

Fruin inv. 36

Papieren zakende de voormalige benoemingen der Nationale Conventie
(Wim Routers)

Fruin inv. 37

Lijstte off opgave van 't getal der huisgezinnen en personen 1786-1798-1802
(Wim Routers)

Fruin inv 1022

Namen en ouderdom mitsgaders der goedheid van de inwoners van Zoest
(Wim Routers)

Gemeente Archief (1812 – 1928)

Inv. 588

Eigenaren en bewoners 1823 (Dick van Fulpen en Ton Hartman)

Inv. 590

Stukken betreffende div belastingen (namen bewoners) (Dick van Fulpen en
Ton Hartman)

Inv. 855

Staat van het veefonds over 1832 (namen) (Dick van Fulpen en Ton Hartman)

Transcriptie inv. 85

Jonkheer Wolbartus van Muijlwijck 1681 (Ton Hartman – Wim Routers)

De leden van de Historische Vereniging Soest werken in een aantal werkgroepen om onderzoek te doen en gegevens vast te leggen. Voor nadere informatie kunt u met de contactpersonen overleggen, te weten:

Werkgroep:

Archeologie	: de heer J. van der Putten,	06 27040904
Genealogie	: de heer W. Routers, routers@wanadoo.nl	035-6010169
Mondelinge geschiedenis	: de heer W.P. de Kam, wim.de.kam@wolmail.nl	035-5880048
Contact Gemeentelijke Monumentencommissie	: de heer H. Gerth,	035-6016635
Contact Museum Oud Soest	: de heer A.J. van den Dijssel,	035-6027238

De contributie bedraagt € 20,- per jaar

Betaling is mogelijk : - op de postrekening van de penningmeester
Historische Vereniging Soest nr. 54 59 218
- dan wel op de bankrekening van de Vereniging bij
de Rabobank te Soest, rek.nr. 3599.02.235
(Giro van de bank: 21 27 75)

Losse nummers : Verkrijgbaar bij de secretaris.

Leden	€ 2,50
Niet-leden	€ 5,00

INHOUDSOPGAVE HERFSTNUMMER 2004

	Blz.
Museum Oud Soest 25 jaar	1
De aanloop tot en het ontstaan van museum Oud Soest	2
Soest 975 jaar	3
Pastoor Rademaker (deel 9)	7
Viering van "Soest 950 jaar" in 1979 (deel 2)	19
Uit het museum	29
Afdeling Genealogie Historische Vereniging Soest	31
Gedigitaliseerde bronnen	32

